

Kraków, 3 listopada 2014 r.

Protokół

z posiedzenia komisji habilitacyjnej w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego p. dr Jacka Gurgula

Posiedzenie odbyło się w dniu 3 listopada 2014 r. w budynku Wydziału Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej Uniwersytetu Jagiellońskiego przy ul. prof. Stanisława Łojasiewicza 11 w Krakowie.

Komisja zebrała się w składzie:

1. prof. dr hab. Henryk Szymczak (Instytut Fizyki PAN) - przewodniczący
2. dr hab. Stanisław Baran (Uniwersytet Jagielloński) - sekretarz
3. prof. dr hab. Andrzej Ślebarski (Uniwersytet Śląski) - recenzent
4. prof. dr hab. Tadeusz Wasiutyński (Instytut Fizyki Jądrowej PAN) - recenzent
5. prof. dr hab. Andrzej Szytuła (Uniwersytet Jagielloński) – recenzent
6. prof. dr hab. Sławomir Maksymilian Kaczmarek (Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny) - członek komisji
7. dr hab. Monika Marzec (Uniwersytet Jagielloński) - członek komisji

Posiedzeniu przewodniczył prof. dr hab. Henryk Szymczak.

Jako osiągnięcie naukowe podlegające ocenie zgodnie z wymaganiami *Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki z późniejszymi zmianami z dnia 18 marca 2011 r.* Habilitant przedstawił monotematyczny cykl 9-ciu prac opublikowanych w renomowanych czasopismach o światowym zasięgu zatytułowany „Magnetyczne i elektronowe właściwości międzymetalicznych związków z grupy RERhSn (RE - lantanowiec)”. Prace zostały opublikowane w czasopismach: *Intermetallics* (3 prace), *Hyperfine Interactions* (2 prace) oraz po jednej pracy w *Journal of Solid State Chemistry*, *Journal of Magnetism and Magnetic Materials*, *Journal of Alloys and Compounds* i *Solid State Phenomena*. Wszystkie prace są wieloautorskie, Habilitant jest pierwszym autorem czterech prac, a w przypadku trzech innych jego nazwisko jest na drugim miejscu.

Komisja zapoznała się z dostarczonymi recenzjami. Recenzje zostały sporządzone zgodnie z wymaganiami *Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki z późniejszymi zmianami z dnia 18 marca 2011 r.*, a także z *Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora*

habilitowanego. W trakcie posiedzenia recenzenci odczytali recenzje w całości. Istotne fragmenty recenzji są cytowane poniżej.

Przebieg kariery naukowej Habilitanta

Prof. A. Szytuła pisze:

Pan dr Jacek Gurgul jest absolwentem fizyki na Uniwersytecie Jagiellońskim. Pracę magisterską pt. „Badanie własności magnetycznych międzymetalicznych związków gadolinu metodą spektroskopii mössbauerowskiej dla jąder ^{155}Gd ” obronił w roku 1997. Po 4-letnich studiach doktoranckich na Wydziale Matematyki i Fizyki UJ (1998-2002) obronił pracę doktorską pt. „Badania własności magnetycznych i transportowych tlenków i układów międzymetalicznych zawierających gadolin” wykonaną pod kierunkiem p. prof. dr hab. Krzysztofa Tomali.

W roku 2003 przebywał na stażu podoktorskim w LETI/CEA Grenoble (Francja). W 2004 roku był zatrudniony w Instytucie Fizyki UJ jako samodzielny fizyk (I – IX), a od października w Instytucie Katalizy i Fizykochemii Powierzchni im. Jerzego Habera PAN w Krakowie.

Promotorem Jego pracy magisterskiej był p. prof. dr hab. Krzysztof Tomala, znany specjalista z zakresu spektroskopii mössbauerowskiej. Współpraca z Nim ukierunkowała zainteresowania naukowe Habilitanta na badania oddziaływań nadsubtelnych stosując powyższą technikę badawczą. W początkowym okresie badania koncentrowały się wokół związków międzymetalicznych GdTX ($T = \text{Cu, Ni}$; $X = \text{Al, Si, Ge, In}$), w których badano oddziaływania nadsubtelne na jądrach ^{155}Gd .

W następnych latach tematyka badań zostaje poszerzona na badania złożonych tlenków $\text{RuSr}_2\text{GdCu}_2\text{O}_8$, $\text{Gd}_2\text{T}_2\text{O}_7$ ($T = \text{Ru, Ti, Sn}$), $\text{Y}_{2-x}\text{Bi}_x\text{Ru}_2\text{O}_7$, $\text{Gd}_{2-x}\text{Bi}_x\text{Ru}_2\text{O}_7$, i $\text{Sn}_{1-x}\text{Ca}_x\text{RuO}_3$, w których obserwuje się nadprzewodnictwo i uporządkowanie magnetyczne. Następuje również poszerzenie zakresu badań przez zastosowanie spektroskopii mössbauerowskiej o nowe jądra ^{119}Sn i ^{99}Ru oraz podjęcie badań własności makroskopowych, magnetycznych i transportowych. Badania absorpcji rezonansowej z izotopem ^{99}Ru były przeprowadzone po raz pierwszy w Polsce. Uzyskane wyniki były podstawą pracy doktorskiej Habilitanta wykonanej pod kierunkiem p. prof. dr hab. Krzysztofa Tomali. Komisja Obrony wniosowała o wyróżnienie pracy.

Po doktoracie, w ramach stażu w Grenoble, zajmował się charakterystyką układów mikroelektronicznych. Po powrocie do Krakowa kontynuował badania metodą spektroskopii mössbauerowskiej z wykorzystaniem izotopu ^{145}Nd .

Zmiana miejsca zatrudnienia wpłynęła częściowo na zmianę zainteresowań naukowych. Habilitant włączył się do prac zespołu kierowanego przez p. prof. dr hab. Józefa Koreckiego badającego własności fizyko-chemiczne powierzchni ciał stałych z punktu widzenia katalizy lub/oraz magnetyzmu. Badania obejmowały epitaksjalne układy cienkowarstwowe. Badania własności powierzchni tych układów prowadzono in situ z zastosowaniem mikroskopii ze skanującą sondą STM/AFM oraz spektroskopii elektronowej XPS, UPS i AES.

W latach 2008 – 2011 badania zostały rozszerzone na układy wielowarstwowe Fe/CoO/MgO i CoO/Fe/MgO. Obszerna część badań to analiza powierzchni ciał stałych w różnej postaci, głównie przy pomocy spektroskopii fotoelektronów.

Ocena cyklu prac będących podstawą wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Prof. A. Ślebarski pisze:

W cyklu prac [H1-H9], dr Gurgul i współautorzy prezentują rzetelną analizę struktury krystalograficznej i składu badanych materiałów. Badania mössbauerowskie uzupełnione są o pomiary podatności magnetycznej i namagnesowania w funkcji pola magnetycznego. Prace opublikowane są w dobrych czasopismach naukowych z impact factorem $IF > 1$. Interpretacja wyników jest poprawna. Brakiem rozprawy jest zaprezentowanie przynajmniej próby uogólnienia modelowania złożoności zjawisk w szeregu RERhSn, np. uwarunkowanie oddziaływań od obsadzenia węzła f-elektronowego atomu RE, lub od innych parametrów mikroskopowych, uwarunkowanych strukturą elektronową związków, szczególnie na bazie lekkich ziem rzadkich. Cenne jest uwzględnienie w niektórych przypadkach wpływu efektów pola krystalicznego na przebieg podatności, choć efekt pola krystalicznego w zakresie najniższych temperatur jest silnie uwarunkowany wpływem wielkości mikroskopowych jak wypełnienie powłoki f-elektronowej, położenie pasm d- i f-elektronowych względem poziomu Fermiego, efektem hybrydyzacji - zdecydowanie różnym dla różnych elementów RE i korelacjami f-f elektronowymi.

Prof. T. Wasiutyński pisze:

Przedstawiona mi do recenzji rozprawa habilitacyjna dr. Jacka Gurgula ma formę monotematycznego cyklu 9 artykułów opublikowanych w renomowanych czasopismach o zasięgu światowym w latach 2005 – 2014. Tytuł rozprawy w pełni odzwierciedla tematykę publikacji. Badaniami właściwości fizycznych związków międzymetalicznych ziem rzadka

metal przejściowy - cyna zajmuje się wiele laboratoriów światowych, szereg publikacji powstało też w grupach profesorów A. Szytuły, A. Ślebarskiego i D. Kaczorowskiego. Wszystkie publikacje wchodzące w skład rozprawy są wieloautorskie, w dostarczonej dokumentacji znalazłem oświadczenia współautorów o ich roli w powstaniu publikacji. Z lektury oświadczeń wynika, że partnerzy niemieccy przygotowywali materiały badawcze, zasadnicze pomiary właściwości magnetycznych przeprowadzał dr A. Pacyna. Pan dr Jacek Gurgul prowadził badania spektroskopii efektu Mössbauera, opracowywał wyniki i redagował publikacje. Należy wspomnieć, że właśnie wyniki badań spektroskopii Mössbauera na jądrach cyny stanowią istotne uzupełnienie rezultatów innych grup badawczych. W podsumowaniu tej części opinii, uważam że spełnione są wymagania stawiane rozprawom habilitacyjnym.

Prof. A. Szytuła pisze:

Podsumowując wyniki uzyskane w pracach wchodzących w skład rozprawy habilitacyjnej pragnę stwierdzić, że były one uzupełnieniem badań prowadzonych metodą dyfrakcji neutronów, ale wykorzystanie unikalnych możliwości spektroskopii mössbauerowskiej przyniosły ważne uzupełniające informacje odnośnie współistnienia uporządkowania ferro- i antyferro- w obszarze fazy uporządkowanej oraz istnienia korelacji momentów magnetycznych powyżej temperatur krytycznych uporządkowania.

Wyniki uzyskane w powyższych pracach były inspiracją do ich kontynuacji w innych ośrodkach:

...

Świadczy to o tym, że badane związki są, ze względu na ich ciekawe własności, obszarem zainteresowań, a wyniki Habilitanta były inspiracją do prowadzenia dalszych badań.

Minusem jest brak samodzielnej pracy Habilitanta, w której zostałyby zebrane wyniki własnych i innych autorów. Takiego zbiorczego opracowania brak w załączonym autoreferacie. Podane tam „Podsumowanie” jest lakoniczne. Dodanie takiego opracowania pozwoliłoby na wyraźne uwypuklenie głównych osiągnięć Habilitanta.

Ocena dorobku naukowego Habilitanta

Prof. A. Ślebarski pisze:

Dorobek naukowy dr. Jacka Gurgula jest pokaźny, opublikował 50 prac w czasopiśmie o dużym prestiżu naukowym. Liczba cytowań wynosi 510, a indeks $h=11$. Takie parametry w przypadku młodego fizyka są dobre. Habilitant ma już duże doświadczenie w badaniu nie tylko związków międzymetalicznych typu 1:1:1, bada też materiały

nadprzewodzące typu $\text{RuSr}_2\text{GdCu}_2\text{O}_8$, związki o strukturze pyrochloru i perowskitu. Różnorodność badanych materiałów sugeruje, że dr Gurgul jest dobrze zorientowanym fizykiem w zagadnieniach współczesnej fizyki fazy skondensowanej. Ostatnio uzyskuje i wykonuje badania powierzchni cienkich warstw w warunkach ultra wysokiej próżni i zajmuje się badaniami zjawisk fizykochemicznych, jakie zachodzą na powierzchni otrzymywanych warstw.

Prof. T. Wasiutyński pisze:

Pozostały dorobek naukowy dr. Jacka Gurgula oceniam bardzo wysoko. Po obronieniu doktoratu w 2002 roku ukazało się 37 publikacji współautorstwa habilitanta, nie licząc 9 umieszczonych w habilitacji. Przez pierwsze lata były to wyniki badań, które uznaję za kontynuację i rozszerzenie badań wcześniejszych. Dotyczy to zarówno pomiarów spektroskopii Mössbauera na jądрах ^{99}Ru jak i ^{115}Gd jak też użycie innych metali d-elektronowych jak Au i Ag w miejsce Rh. Po roku 2006 widać wyraźne poszerzenie obszaru badawczego o tematykę związaną z fizykochemią powierzchni i właściwościami katalitycznymi. Jego głównymi narzędziami badawczymi są spektroskopia efektu Mössbauera, na elektronach konwersji w przypadku cienkich warstw (CEMS), oraz spektroskopia fotoelektronów w zakresie promieniowania X (XPS), w publikacjach występują wyniki pomiarów innymi metodami jak dyfrakcja X i elektronów, efektu Kerra. Te prace ukazują się w czasopismach o najwyższej randze światowej, budzą duże zainteresowanie, jedna z nich już ma trzycyfrowe cytowania. Moją uwagę przyciągnęły prace poświęcone anizotropii magnetycznej dwuwarstw Fe/Co z roku 2010 oraz Fe/CoO z roku 2013. Są to przykłady prac, w których na wysokiej klasy próbkach, przy pomocy wielu metod (LEED, XPS, CEMS i MOKE) wykazano zmianę anizotropii magnetycznej na dwuwarstwie ferro/antyferromagnetycznej.

Prof. A. Szytuła pisze:

Pan dr Jacek Gurgul ma znaczący dorobek naukowy obejmujący 50 publikacji (47 po doktoracie) opublikowanych w czasopismach o światowym zasięgu oraz 64 komunikaty konferencyjne. Prace mają 510 cytowań, w tym 439 bez autocytowań, a ich indeks Hirscha wynosi 11.

Gros publikacji dotyczy zagadnień związanych z katalizą i fizyką powierzchni i są opublikowane w czasopismach specjalistycznych z tej dziedziny.

Do czasopism związanych tematycznie z fizyką ciała stałego należy zaliczyć 5 prac opublikowanych w Physical Review B (2 o rutenianach i 3 o układach wielowarstwowych) oraz 6 prac opublikowanych w Journal of Alloys and Compounds.

Najwięcej cytowań mają prace dotyczące zagadnień katalitycznych. Prace te są publikowane w czasopismach o znacznie wyższym IF np. Applied Catalysis A – 3.903, Applied Catalysis B – 5.825, gdy Phys. Rev. B – 3.767.

Przez cały okres Habilitant współpracował z p. prof. dr hab. Kazimierzem Łątką prowadząc badania właściwości mikroskopowych metodą spektroskopii mössbauerowskiej z wykorzystaniem izotopu ^{119}Sn oraz makroskopowych pomiarów zależności temperaturowej właściwości magnetycznych i transportowych związków RTSn ($T = \text{Au, Ag, Rh}$). Z powyższej tematyki opracował rozprawę habilitacyjną.

Przedstawione powyżej informacje wskazują, że dorobek naukowy Habilitanta jest znaczący i w pełni uzasadnia Jego starania się o habilitację.

...

Podany w materiałach spis komunikatów, w których dr J. Gurgul jest współautorem obejmuje 64 pozycje. Bezpośrednio był prezenterem 3 wystąpień ustnych na konferencjach krajowych i 7 posterów na międzynarodowych.

Ocena działalności dydaktycznej Habilitanta

Prof. T. Wasiutyński pisze:

W autoreferacie habilitanta znalazłem lakoniczną informację, że w latach 2005 – 2014 prowadził wykłady z technik badania powierzchni dla doktorantów Instytutu Katalizy i Fizykochemii Powierzchni oraz AGH. Miałem okazję słuchać referatu dr. Jacka Gurgula i w moim przekonaniu jest bardzo dobrym wykładowcą.

Prof. A. Szytuła pisze:

Habilitant ma również doświadczenie dydaktyczne, które uzyskał prowadząc zajęcia dydaktyczne w Instytucie Fizyki UJ (ćwiczenia laboratoryjne, rachunkowe), które następnie rozwinął prowadząc wykłady z techniki badania powierzchni dla doktorantów w IK i FP oraz AGH.

Ocena działalności organizacyjnej Habilitanta

Prof. A. Szytuła pisze:

W latach 2008 – 2011 kierował grantem MNiSW pt. „Oddziaływanie wymienne typu „Exchange-bias w układach epitaksjalnych osadzonych metali 3d i 4f na polarnych i niepolarnych podłożach tlenków metali przejściowych”. Pan dr Jacek Gurgul był głównym wykonawcą w 2 projektach i wykonawcą w 8-miu. W trakcie studiów doktoranckich uczestniczył w pracach organizacyjnych w Pracowni Mössbauerowskiej.

Końcowe wnioski zawarte w recenzjach

Prof. A. Ślebarski pisze:

Podsumowanie: Dorobek naukowy dr. Jacka Gurgula uważam za wystarczający do uzyskania stopnia doktora habilitowanego. Prace włączone w treść habilitacji są wartościowe, wnoszą wkład do poznania magnetycznych własności szeregu związków REMSn. Interpretacja wyników jest poprawna, zaakceptowana przez recenzentów dobrych czasopism naukowych. Habilitant kontynuował swoje prace we współpracy z prof. Kazimierzem Łątką i prof. Rainerem Pöttgenem. W opinii współautorów prac H1-H9 wkład dr. Gurgula jest istotny zarówno w pomiarach i interpretacji wyników. Całkowita liczba opublikowanych Jego prac jest pokaźna, a parametry powiązane z cytowaniem tych prac są dobre.

Stwierdzam, że dorobek naukowy dr Jacka Gurgula jest wystarczający do uzyskania stopnia doktora habilitowanego. Wnoszę zarazem o dopuszczenie dr Gurgula do dalszej procedury, powiązanej z uzyskaniem habilitacji.

Prof. T. Wasiutyński pisze:

Rozprawa habilitacyjna i pozostały dorobek naukowy pana dr. Jacka Gurgula spełniają ustawowe (Ustawa z dnia 14 marca 2003 wraz z późniejszymi zmianami z 2011 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki) wymagania stawiane dla uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego i popieram dalsze postępowanie w tej sprawie przed Radą Wydziału Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Prof. A. Szytuła pisze:

W świetle przedstawionej charakterystyki p. dr Jacek Gurgul jest doświadczonym fizykiem doświadczalnym, swobodnie prowadzącym badania metodami magnetometrycznymi, spektroskopii mössbauerowskiej i fotoelektronowej oraz mikroskopii skaningowej STM/AFM oraz ma duże doświadczenie w interpretacji uzyskanych wyników w oparciu o metody analizy numerycznej oraz istniejące modele teoretyczne. W rezultacie Jego prace są wartościowe. Uzyskane wyniki są znaczącym wkładem Habilitanta w poznawanie własności magnetycznych i elektronowych związków międzymetalicznych RRhSn, gdzie R – metal ziemi rzadkiej.

Podane powyżej fakty wskazują, że p. dr Jacek Gurgul jest dobrze przygotowany do samodzielnego prowadzenia badań naukowych, a dorobek naukowy i inne formy aktywności naukowej spełniają warunki stawiane kandydatom ubiegającym się o stopień naukowy doktora habilitowanego przez ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym

(Ustawa z dnia 14.03.2003 ze zmianami z dnia 18.03 2011 wraz z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1.09.2011 (Dz. U. Nr 196, poz. 1165).

Wnoszę o dopuszczenie p. dr Jacka Gurgula do dalszego etapu postępowania i nadanie Mu stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Po odczytaniu recenzji Przewodniczący otworzył dyskusję.

W trakcie dyskusji prof. T. Wasiutyński stwierdził, że Habilitant jest bardzo dobrym wykładowcą, o czym mógł się osobiście przekonać słuchając referatu wygłoszonego przez dra Gurgula. Zgodził się z nim prof. A. Szytuła podkreślając, że referaty Habilitanta świadczą również o tym, że jest on wysokiej klasy specjalistą w dziedzinie fizyki fazy skondensowanej. Na co prof. T. Wasiutyński dodał, że wysokie kwalifikacje Habilitanta w pełni predysponują go do objęcia opieki naukowej nad młodą kadrami.

Kolejnym poruszonym w dyskusji tematem była jakość próbek, które były przedmiotem badań opisanych w pracach będących podstawą wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego. W tej części dyskusji brali udział wszyscy uczestnicy zebrania. Zgodzono się, że próbki, pochodzące z laboratorium prof. Rainera Pöttgena z Uniwersytetu w Münster są bardzo dobrej jakości. Podkreślono, że grupa prof. Pöttgena jest jednym ze światowych liderów w syntezie związków międzymetalicznych pierwiastków ziem rzadkich.

W ostatniej części dyskutowano jakość wyników uzyskanych przez Habilitanta oraz jego pozycję w środowisku fizyków zajmujących się badaniem właściwości związków międzymetalicznych pierwiastków ziem rzadkich. Prof. T. Wasiutyński podkreślił bardzo trafną interpretację wyników spektroskopii Mössbauera co zostało potwierdzone w eksperymentach dyfrakcji neutronów. Prof. A. Szytuła zauważył, że w pracy przeglądowej prezentującej aktualny stan wiedzy na temat właściwości związków o składzie RTX (Sachin Gupta, K.G. Suresh, *Review on magnetic and related properties of RTX compounds*, Journal of Alloys and Compounds **618** (2015) 562–606) na nieco ponad 600 referencji, nazwisko dra Gurgula pojawia się w kontekście blisko 20 pozycji literaturowych.

Na zakończenie dyskusji wszyscy uczestnicy zebrania zgodzili się, że dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny w pełni kwalifikuje Habilitanta do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego.

Po zakończeniu dyskusji Przewodniczący Komisji - prof. dr hab. Henryk Szymczak - zarządził głosowanie jawne nad wnioskiem o nadanie p. dr. Jackowi Gurgulowi stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk fizycznych w dziedzinie fizyki.

Wyniki głosowania:

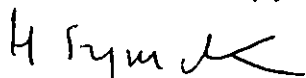
GŁOSÓW ZA - 7

GŁOSÓW PRZECIWIW - 0

GŁOSÓW WSTRZYMUJĄCYCH SIĘ - 0

Wobec takiego wyniku głosowania Przewodniczący oświadczył, że wniosek o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego zostanie przedłożony Radzie Wydziału Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Przewodniczący

prof. dr hab. Henryk Szymczak

Sekretarz Komisji

dr hab. Stanisław Baran

Recenzenci

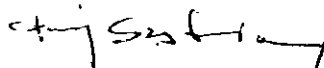
prof. dr hab. Andrzej Ślebarski

prof. dr hab. Tadeusz Wasiutyński

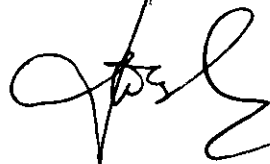

prof. dr hab. Andrzej Szytuła

Członkowie Komisji

prof. dr hab. Sławomir Maksymilian Kaczmarek

dr hab. Monika Marzec

